

SIMSON, TWEEDE BEDRIJF

woordverklaring

[II,1]

- 979 *doordien...lust*: doordat ik verlang
982 *geveinsdlijk*: met bedrog
986 *m'*: men
988 *reên*: praatjes
997. *'t beste goed*: het waardevolste bezit
993 *'k laat staan*: en zeker
995 *doemlijk*: scherp te veroordelen
998 *verteert...bloed*: put men zichzelf uit
1001 *tehans*: meteen
1003 *goed*: bezit
1004 *heerset*: overheerst
1007 *gerucht*: reputatie
1011 *bevatten*: doorzien
1012 *mort*: bestookt
1014 *mijn...onverzoenlijk*: mijn al te onverzoebare haat
1015 *gepaaid*: bevredigd;
1022 *loze*: valse, sluwe
1027b *wisse*: goeie
1028b *men*: me
1032 *ebongen*: gebonden
1033 *Van de weerga*: van hetzelfde materiaal
1039 *Stultus*: stommeling; *ist...gek?*: wat is dit allemaal voor gek gedoe?
1040 *stout*: moedig
1042 *'t zij...spreekt*: tenzij je spreekt met onze toestemming
1043 *Zo*: vandaar dat; *stil*: heimelijk
1047 *prooi*: krenge
1052 *schitse*: snelle
1058 *verlentert*: talm
1059 *achterraad*: heimelijke beraadslagingen
1060 *stonden*: gelegenheden
1061 *keurige lust*: veeleisende verlangen
1062 *mijns...weet*: mijn hartsgeheim; *arg*: sluw
1063 *geveinsdelijk*: huichelachtig
1070 *m'*: men
1079 *'in'*: binnen; *Mient...weers*: spreekt hij de waarheid?
1080 *hoplui*: aanvoerders; *flerezijn*: jicht
1081 *Alweer...water*: alweer mislukt!
1082 *zen neus inhalen*: het veld ruimen
1083 *als...prat*: bijvoorbeeld dat wij ongenaakbaar en trots
1091 *krijgel*: weerbarstig, eigenzinnig
1092 *fj*: foei
1100 *zotter frenesie*: dwaze krankzinnigheid
1102 *'t malieduiz'd pantsier*: de maliënkolder; *stalen kreeft*: borstharnas
1103 *noch ontschrikt*: niet beangstigt

1104 *passie des gemoede*: hartstocht van het gemoed
 1107 *'t dulste...alarm*: in het hevigste rumoer
 1108 *verluierd*: vermoeid, verzwakt
 1119 *bij geval*: toevallig
 1122 *dewijl*: daardoor, dus
 1127 *gedroeld*: voor de gek behouden, bespot
 1130 *Dat...geloofd*: dat is een heel goed idee
 1134 *die beide zwermen*: wanneer wijn en geilheid samen aan het werk zijn
 1136 *'t en...min*: het kan geen kwaad
 1145 *rechter*: Simson
 1146 *hertog*: aanvoerder, Simson; *jongen*: dienaar, knecht
 1147 *zijn...beschikt*: slavenarbeid verricht
 1156 *Hertens...woedig*: de withete hartstochten
 1161 *bewilt*: wil
 1169-70 *'t dienstbaar jok, dat*: de slavernij waarvan
 1175 *vast*: permanent

[II,2]

1193 *boôn...geluk*: wensten Manoach opgetogen geluk
 1197 *deze reên*: nl. de woorden van de engel (Richt. 13:5, 7, 14)
 1199 *Gode...verkoren*: door God ben je uitverkoren
 1200 *verloofd*: verbonden met
 1205 *en...dis*: eet het niet, ook niet als het u voorgezet wordt
 1210 *wat...wezen?*: [S overlegt bij zichzelf:] wat?, het kan niet, wat [zeg je nu]?! Het kan wel.
 Nee, het kan niet zo zijn
 1211-14 *de Filistijns (...)* *zoveel*: de Filistijnen (...) beroven van zoveel
 1220 *erenst'lijk*: ernstig, streng
 1222 *In 't menselijk, ...beramen*: in menselijke zaken volgt de keuze op verstandig overleg
 1223 *in...gehoorzamen*: in Goddelijke zaken volgt de keuze op gehoorzamen, waarbij de ziel zich buigt voor Gods wil
 1224 *voor reden*: als argument
 1226-8 *Onz' aardse zinlijkheên...woord*: door de erfzonde willen onze aardse neigingen zich nooit gewillig voegen naar Gods bevel, vanwege hun ziekelijk egoïsme
 1229 *geërgd*: geërgerd, boos
 1234 *willig*: gehoorzaam; *en*: niet
 1236 *uitgedrukte beeld*: evenbeeld
 1238 *eens Jephtha's...gesproken*: van iemand die zo zot spreekt als Jephtha
 1239-41 *des altaars (...)* *doen...kwam*: de rook van het altaar te laten klimmen tot God, zoals de rook van Abels offer; *Degeen*: God
 1245 *als*: omdat
 1251-2 *uw wille...bidt*: uw wil en wens samenvallen met wat mevrouw u vraagt
 1257 *Dat leit...zin*: dat intrigeert me en houdt me bezig
 1259 *en laat...zorgen*: en maak me er niet meer druk om
 1266 *'k Geniet...lust*: Ik heb alles wat ik wil
 1269 *bralt*: straalt, praat
 1271 *mag...roemen*: over haar minnaar kan laten pochten
 1272-4 *dan smelt...paren*: in een kus paren de twee zielen en worden één
 1277 *verweend*: prachtig, schitterend

1279 *bergt...schicht*: houdt de liefde (Cupido) zijn pijl verborgen
1280 *speelt...kuurtjes*: haalt zijn speelse streken uit
1281 *loddert lodderzoet*: kijkt verleidelijk lief
1282-3 *naar...gluurtjes*: naar het eten (de beminde), waar de liefde zich mee voedt, door de allerverlokkelijkste korte, glurige blikken
1284-6 *Zo voedt...helen*: zo voedt de liefde maar één persoon en verscheen in geen ding, behalve in iets wat nog verborgen moest blijven
1287-1289 *En alst...stelen*: en als u het wist, dan had u zelf uw hart naar mij toegekeerd, dat ik anders van u moet stelen
1299 *uitmuntend beeld!*: prachtige man!
1300 *weeld*: geluk
1314 *Uw...wind*: uw vraag betekent niets voor mij
1330-1 *ontluikt...gezicht*: juich niet voordat je je treurspel (Simons val) echt gezien hebt
1345 *vermannen*: overmeesteren
1349 *wenk*: oogwenk, moment

[II,3]

1351 *gaat wat aan*: maak wat voort
1354 *en...vast*: is onbetrouwbaar
1355 *Nochtans...de last*: echter, de afloop toont meestal de moeilijkheden
1357 *'t Is...gelooft*: u kunt het met reden geloven
1374 *om...hebben*: voor niets hebben laten komen, voor gek laten staan
1375 *Igut...rebben*: bij God, als je mij zo behandelde, dan zou ik je een flink pak slaag geven
1376 *Hier...aap*: hou mij dan voor de gek!
1379 *gedroeld*: bespot, bedrogen
1380 *toren*: toorn, woede
1381 *smaadheid*: minachting
1384 *hem...vergen*: zoveel druk op hem kunnen uitoefenen
1385 *ontdoet*: openbaart, vertelt
1386 *boerten*: maken grappen
1393 *vindt de list*: komt door een andere list bedrogen uit
1397 *wiens...valt*: wier voorspoed op z'n toppunt verloren gaat
1398-9 *Wijt...roof?*: lees: zonde; wijt ik dan mijn ongeluk aan de zonde die mij, onwaardige (want zondige), van het geluk berooft?
1400 *waard*: terecht
1402 *licht*: blik
1403 *tuilt*: spot
1404 *allerslechtste*: allerlaagste
1406 *'t lieve beeldt*: uw mooi gezicht
1407 *te...ogen*: te min in jouw ogen
1409 *ontdekt*: ontsluiert
1415-6 *een, gij*: Simson
1419 *Nazir*: Nazireeër
1421 *slechte*: eenvoudige, onnozele
1424-9 *Wanneer de lieve lent' (...) zo heb ik*: zoals wanneer de lieve lente (...), zo heb ik
1430 *springborn*: bron
1431 *buis*: dronken
1432 *'t minste deel*: 't kleinste deel

1434 *lief*: dierbaar
1437 *'k Hou...achteloos*: ik vind ze maar praatjes
1438 *'t is...spreken*: ik ben het meer dan beu om nog naar u te luisteren
1439 *maar*: slechts
1442 *zonder mij*: zonder mezelf (zonder mijn andere ik, Delila)

[II,4]

1452 *wreev'le*: koppigen, weerbarstigen
1459 *daar...verschoning*: daaraan valt niet te ontkomen
1461 *schaar*: groep
1465 *dulle*: dolle
1466 *Tast toe*: raak me aan
1476 *Zo...gij*: dat denk je, maar; *dik*: vaak; *ijdle*: zinloze
1485 *Dagons paap*: priester van Dagon
1486 *redenspreuken*: orakeltaal
1487 *'t gewisse wat verkreuken*: het geweten een beetje plooiën
1490 *konst'naar kloeker*: betere deskundige
1498 *deluviestroom*: stortvloed
1505 *ontpaaid*: ontevreden
1506 *t'eer*: vroeger; *schaait*: scheidt, weggaat
1508 *voor en na*: voortdurend
1512 *vreemd*: af
1513 *bezind*: begrepen
1520 *'t gezicht*: de aanblik van Simson
1526 *g' u gelaat*: u uzelf ook voor doet
1544-5 *ontbindt 't verborgen*: het geheim ontvouwt aan
1546-7 *om weten...gelegen*: om te weten te komen wat je eigenlijk toch niets kan schelen
1549 *ken 't*: geef het toe
1550 *keurlust...graagt*: lust om de vrouw te kiezen die mij begerig maakt
1555 *Maar*: tenminste dat
1568 *verrukt*: gek
1569 *dul*: dol, dwaas
1576 *zoveer...lust*: als ik de onverzadigbare lust moet missen
1577 *zielens...keur*: de begerige keuze van de ziel
1578 *frenesie*: krankzinnigheid
1579 *d'ontzielde kas*: het ontzielde lichaam
1583 *hadd'*: lees: hadden
1586 *'k...schromen*: vanwege je belofte schroom ik niet meer
1587 *scheir*: schaar
1592 *beschoer*: zou scheren
1594 *verslensen*: verschrompelen
1598 *niet ontwijffelijk*: niet zonder twijfel, niet zomaar
1600 *aleer*: op het moment dat
1606 *belgen*: ergeren, boos maken
1609 *kan...zwelgen*: kan ik mijn geluk niet op
1610 *'t Leit...leên*: ik laat het niet meer los
1618 *arglistelijk*: boosaardig listig
1620 *van*: door
1629 *zij...vast*: ze hoeven hem slechts vast te binden

- 1636 *Fij*: foei
- 1637 *wat...stuk*: wat kan de zaak mij ook schelen
- 1640 *'t Is...geluk...trouwe*: het valt dus nog mee als Delila haar woord [aan Simson] breekt
- 1644 *voor...gewonnen*: zeker goed besteed
- 1645 *'t Stuk...volbrocht*: de zaak moet wel helemaal uitgevoerd worden
- 1647 *'t geval*: de gunstige gelegenheid
- 1651 *in...gemunt*: met het erkende merkteken voor het zilveragehalte
- 1655 *om...eed*: vanwege mijn belofte van trouw
- 1657 *uw krachts...ras*: de verborgen herkomst uw kracht
- 1658 *beklageloos*: zonder dat klagen nog helpt
- 1666-7 *Natuur...aan dien, wiens*: de natuur (de aard) gaat boven het verstand; verraad aan hem (Simson) is niet erg, [omdat] zijn
- 1670 *door*: teweeggebracht door
- 1677 *Dat's...gepast*: dat komt wonderlijk goed uit
- 1680-1 *m' ons...verschijnen*: men ons erg grof beledigt, is dat altijd een teken van onverstand
- 1682 *d' Esculapisten*: chirurgen
- 1683 *door...handen*: met hun fijnzinnige technieken
- 1684 *voên*: voordelig zijn voor
- 1685 *onze vrije landen*: de vrije gewesten van de Nederlandse Republiek
- 1686 *werken*: daden
- 1687 *blijken*: voor zich spreken
- 1688-89 *Als...verrijken*: als beiden aan het langste eind willen trekken, moet de een of de ander rijker worden
- 1690 *landen,, kracht*: krachtige gewesten
- 1691 *barbieren*: het kappers- en chirurgijnsvak uitoefenen
- 1692-3 *Wie...sieren*: wie godsdienstige wetten overtreedt, let wel!, kan die daad nog wonderlijk te staan komen
- 1694 *logen schrijft*: op schrift leugens verspreidt
- 1696 *waarheid drijft*: oprecht handelt
- 1698 *wond're*: wonderbaarlijk grote
- 1699 *mommen*: veinzen, houden zich verborgen
- 1700-1 *Terwijl...rondomme*: terwijl de rust door geruzie geschonden wordt, scheert men stevig in het rond (berokkent men de mensen voortdurend nadeel)
- 1702 *Guld'*: gouden
- 1703 *arglistig*: boosaardig listig
- 1704 *hem...zal*: zich niet met u zal inlaten
- 1705 *blijve...zonden*: maakt zichzelf niet schuldig aan verkeerde daden
- 1708 *geen...vand*: men vond nooit een slechtere onderneming
- 1709 *noch...schaden*: zelfs de (effecten van de) werkzaamheden van de hel zijn minder schadelijk
- 1710 *Wie...zoekt*: wie de godsdienst wil beknotten
- 1711 *staat...verderven*: lokt zijn eigen ondergang uit
- 1712 *Isr'els grote heren*: de belangrijke Joodse gelovigen (de predikanten)
- 1713 *die...erven*: die roept schande af over zijn eigen gebieden
- 1714 *De Prins...al*: Maurits moet gematigder te werk gaan
- 1716 *'t gemeent*: de Nederlandse gewesten
- 1717 *bloeien*: bloeden
- 1726 *gesnips*: drukte

1738 *brommers*: opscheppers; *snoevers...geweer*: snoevers over hun wapens
1739 *ridders*: de hardlopers
1740 *d'onverschrikte moede*: de onverschrokken moed
1741 *en keerde (...)'t en*: niet terugkeerde (...) als het niet
1743 *en...of*: niet faalde als
1746 *die*: Simson
1749 *schreumeloze*: angstige
1755 *wreev'le*: boosaardige
1762 *fij*: foei
1763 *blode*: laf, bang
1766 *van uw gunst*: om uw welwillendheid
1769 *verborgen*: geheimhouden
1770 *een*: (ironisch): vertrouw nu maar op een Gazareense!